

JU UNIVERZITET U TUZLI
FILOZOFSKI FAKULTET TUZLA
ODSJEK: GEOGRAFIJA

POSTDIPLOMSKI STUDIJ
SMJER: STANOVNIŠTVO I NASELJA

PLAN I PROGRAM POSTDIPLOMSKOG STUDIJA

U Tuzli, 11.10.2001.

JU UNIVERZITET U TUZLI
 FILOZOFSKI FAKULTET TUZLA
 ODSJEK: GEOGRAFIJA

POSTDIPLOMSKI STUDIJ
 SMJER: STANOVNIŠTVO I NASELJA

PREDMET: PLAN POSTDIPLOMSKOG STUDIJA SA PREDMETIMA I FONDOM
 SATI KAO I NASTAVNICIMA KOJI BI IZVODILI NASTAVU NA POSTDIPLOMSKIM
 STUDIJAMA

PLAN POSTDIPLOMSKOG STUDIJA

	Predmeti	Semestar				Nastavnik
		I	II	III	IV	
1.	Metodologija naučno-istraživačkog rada	15P +5K +5S				Prof. dr. Ahmet Kasumović, red. prof.
2.	Savremena filozofija nauke	20P +5K				Prof. dr. Enver Halilović, red. prof.
3.	Opća etnologija	15P +5K +5S				Prof. dr. Salih Kulenović, van. prof.
4.	Savremeni demogeografski procesi		20P +5K			Prof. dr. Jasmina Čehajić, van. prof.
5.	Savremeni urbanogeografski procesi		20P +5K			Prof. Dr. Milan Vresk, red. prof.
6.	Savremeni ekonomsko-geografski procesi		20P +5K			Prof. dr. Safet Nurković, red. prof.
7.	Regionalizacija, regionalizam i globalizacija			20P +5K		Prof. dr. Izet Ibreljić, van. prof.
8.	Stanovništvo i naselja BiH			20P +5K		Prof. dr. Salih Kulenović, van. prof. Prof. dr. Jasmina Čehajić, van. prof.
9.	Magistarski rad				75	

NAPOMENA: P=Predavanja, K=Konsultacije, S=Seminarski

U Tuzli, 11.10.2001.

Voditelj postdiplomskog

Prof. Dr. Salih Kulenović

JU UNIVERZITET U TUZLI
FILOZOFSKI FAKULTET TUZLA
ODSJEK ZA GEOGRAFIJU

Postdiplomski studij: Stanovništvo i naselja

Nastavni predmet: Metodologija naučno-istraživačkog rada

Predmetni nastavnik: Prof. dr. Ahmet Kasumović, red. prof.

Fond sati: 15P +5K + 5S

NASTAVNI PROGRAM

1. Opšte odrednice nauke.
2. Specifičnosti društvenih i prirodnih nauka,
3. Istraživanje društvenih i prirodnih pojava,
4. Uočavanje i izbor problema istraživanja,
5. Predmet istraživanja,
6. Određivanje ciljeva istraživanja,
7. Postavljanje hipoteza,
8. Istraživački projekat
9. Metode prikupljanja podataka,
10. Izvještaj o istraživanju.

Način izvođenja nastave: Nastava se odvija u obliku predavanja, konsultacija i seminarskih radova. U toku studija studenti rade obavezano seminarski rad.

Način polaganja ispita: Ispit se polaže usmeno.

Literatura:

1. Miroslav Vujević, Uvedenje u znanstveni rad, Informator, Zagreb, 1988.
2. Vojin Milić, Sociološki metod, Nolit, Beograd, 1965.
3. Miroslav Pečujlić, Metodologija društvenih nauka, Beograd, 1976.
4. Mihailo Đurić, Problem sociološkog metoda, Savremena škola, Beograd, 1962.
5. Miloš Ilić, Naučno istraživanje, Beograd, 1994.
6. Marija Bogdanović, Metodološke studije, Beograd, 1993.
7. Đuro Šušnjić, Metodologije, Beograd, 1999.

JU UNIVERZITET U TUZLI
FILOZOFSKI FAKULTET TUZLA
ODSJEK ZA GEOGRAFIJU

Postdiplomski studij: Stanovništvo i naselja

Nastavni predmet: Savremena filozofija nauke

Predmetni nastavnik: Prof. dr. Enver Halilović, red. prof.

Fond sati: 20P +5K

NASTAVNI PROGRAM

1. Filozofija nauke logičkog pozitivizma, Analitičke filozofije i pragmatizma:
  - Rudolf Carnap, Bertrand Russell i John Dewey,
2. Filozofija naučne procedure:
  - Herschelova filozofija naučne metode,
  - Whewellova filozofija historije nauke
3. Struktura naučnih metoda:
  - Pierre Duhem, Norman R. Kampbell, Mary Hesse, Rom Harre,
4. Matematički pozitivizam i konvencionalizam:
  - George Berkeley, Ernst Mach, Henri Poincare,
5. Logičko-rekonstruktivna filozofija nauke:
  - Percy Williams Bridgman, Carl Hempel i Paul Oppenheim
6. Filozofije naučnog progres:
  - Thomas Juhn, Imre Lakatos, Larry Laudan
  - Pojam Naučne revolucije u filozofiji A. Koyrea,
  - Struktura naučnih revolucija u filozofiji Thomasa Kuhna,
  - Karl Popperova filozofija naučnih otkrića
7. Deskriptivna filozofija nauke:
  - Gerald Holton, David Hull,
  - Stephen Toulminovo shvatanje konceptualne evolucije,
  - Hullova teorija selekcionih procesa,
  - Filozofija nauke Ernesta Nagela

Način izvođenja nastave: Nastava se odvija u obliku predavanja, konsultacija i seminarskih radova. U toku studija studenti rade obavezano seminarski rad.

Način polaganja ispita: Ispit se polaže usmeno.

Literatura:

1. Srđan Lelas i Tihomir Vukelja, Filozofija znanosti, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
2. Enver Halilović, Um i egzistencija, Filozofski fakultet, Tuzla, 1998.
3. Hans Jonas, Princip odgovornosti - Pokušaj jedne etike za tehnološku civilizaciju, Sarajevo, 1990.
4. Richard Rorty, Filozofija i ogledalo prirode, Veselin Masleša, Sarajevo, 1990.
5. Ernest Najgel, Struktura nauke - problemi logike naučnog objašnjenja, Nolit, Beograd, 1974.
6. Karl Popper, Logika naučnog otkrića, Nolit, Beograd, 1973.
7. Paul Feyerabend, Protiv metode, Veselin Masleša, Sarajevo, 1987.

Postdiplomski studij: Stanovništvo i naselja

Nastavni predmet: Opća etnologija

Predmetni nastavnik: Prof. dr. Salih Kulenović, van. prof.

Fond sati: 15P +5K + 5S

NASTAVNI PROGRAM

I Dio: Opća etnologija

1. Predmet i zadaci etnologije,
2. Teorije i metodologije etnoloških istraživanja,
3. Oblici društvenog življenja,
4. Norme i oblici ponašanja,
5. Stanovi i naselja,
6. Ishrana, odjeća i oružje,
7. Počeci religije: - magija, - kultovi, razvijeni oblici religije,
8. Grane i vrste ranih umjetničkih ispoljavnaja, značaj i primjena umjetnosti
9. Značaj i korijeni nauke - podsjećajna sredstva i pismo.

II Dio: Etnologija Bosne i Hercegovine

10. Stanje i problemi etnološke nauke u BiH,
11. Materijalna i duhovna kultura u BiH
  - a) tradicionalna privreda u BiH,
  - b) naselja i kuće u BiH,
  - c) religije u BiH,
  - d) narodne nošnje,
  - e) narodni običaji u BiH,
12. Etničke prilike u BiH u prošlosti i danas,
13. Usmeno narodno stvaralaštvo,

Način izvođenja nastave: Nastava se odvija u obliku predavanja, konsultacija i seminarskih radova. U toku studija studenti rade obavezano seminarski rad.

Način polaganja ispita: Ispit se polaže usmeno.

Literatura :

1. M. Bajraktarević: Osnovi opšte etnologije, Beograd, 1980.
2. S. Kulenović: Etnologija sjeveroistočne Bosne, Muzej istočne Bosne, Tuzla, 1995.
3. S. Kulenović: Gračanice i okolina-antropogeografske i etnološke odlike, Muzej istočne Bosne, Tuzla, 1994.
4. E. Imamović: Porijeklo i pripadnost stanovništva Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1998.
5. Đ. Pejanović: Stanovništvo BiH, SANU, posebna izdanja, knj. CCXXIX, Odjeljenje društvenih nauka, Nova serija, knj. XII, Beograd, 1955.

6. Z. Čulić: Narodne nošnje u BiH, Zemaljski muzej, Sarajevo, 1963.
7. M. Kadić: Starinska seoska kuća u BiH, Sarajevo, 1967.
8. P. Vlahović: Narodi i etničke zajednice sveta, Beograd, 1984.
9. "Članci i građa za kulturnu istoriju istočne Bosne", Muzej istočne Bosne, Tuzla, Knjige od 1 do 16.
10. "Glasnici Zemaljskog Muzeja"- Sveske za Etnologiju, Zemaljski Muzej, Sarajevo.
11. I. Cvitković: Rječnik religijskih pojmova, Sarajevo, 1991.
12. I. Cvitković: Religije u BiH, Univerzal, Tuzla, 1981.
13. Čovječanstvo u potrazi za Bogom: Watch tower Bible and tract society of Pennsylvania, 1995.
14. O. Mandić: Leksikon judaizma i kršćanstva, Zagreb, 1969.
15. N. Smailagić: Leksikon islama, Sarajevo,
16. Enciklopedija Jugoslavije, Socijalistička Republika BiH , Separat iz II izdanja Enciklopedije Jugoslavije, Zagreb, 1983.
17. Kulturna istorija BiH, Sarajevo, 1984.
18. Ostala literatura vezana za predmet i Svete Knjige živih religija.

Postdiplomski studij: Stanovništvo i naselja

Nastavni predmet: Savremeni demogeografski procesi

Predmetni nastavnik: Prof. dr. Jasmina Čehajić, van. prof.

Fond sati: 20P +5K

NASTAVNI PROGRAM

1. Pojam stanovništva u geografiji,
2. Teorije o stanovništvu,
3. Izvori podataka o stanovništvu (zvanični popisi, matične knjige, zavodi i dr.),
4. Horizontalni i vertikalni razmještaj stanovništva na Zemlji,
5. Prirodno kretanje stanovništva (natalitet, mortalitet, vitalitet i dr.),
6. Mehaničko kretanje stanovništva (migracije, emigracije, domet, trajnost, razlog i dr.),
7. Savremene migracije i njihovi uzroci (ekonomske, političke, socijalne i dr.),
8. Struktura stanovništva (dobna, spolna, ekonomska, obrazovna, religijska, jezička i dr.),
9. Deagrarizacija, urbanizacija i industrijalizacija,
10. Svjetski tokovi i procesi unutar stanovništva (kretanja radnih kontingenata i dr.),
11. Populacijska politika, pojmovi, prognoze, procjene, projekcije i dr.
12. Postoji li sveopći zakon o kretanju stanovništva.

Način izvođenja nastave: Nastava se odvija u obliku predavanja, konsultacija i seminarskih radova. U toku studija studenti rade obavezano seminarski rad.

Način polaganja ispita: Ispit se polaže usmeno.

Literatura:

1. M. Friganović: Demogeografija – stanovništvo svijeta. Školska knjiga, Zagreb 1990.
2. A. Wertheimer-Baletić: Demografija, Informator, Zagreb, 1982.
3. D. Breznik: Demografija, Školska knjiga, Zagreb, IV. izdanje 1990.
4. D. Breznik: Demografija, Institut društvenih nauka, Beograd 1977.
5. D. Breznik: Demografski metodi i modeli, Institut društvenih nauka, Beograd, 1972.
6. Đ. Pejanović: Stanovništvo Bosne i Hercegovine, SANU, posebna izdanja, knj. CCXXIX, Odjeljenje društvenih nauka, Nova serija, knj. XII, Beograd, 1955.
7. I. Vrišer: Regionalno planiranje. Mladinska knjiga, Ljubljana 1978.
8. United Nations: «Višejezični demografski rečnik», srpsko-hrvatska verzija, centar za demografska istraživanja, Institut društvenih nauka, Beograd 1971.
9. B. Piha: Prostorno planiranje. Sl. list SFRJ, Beograd 1971.
10. E. Imamović: Porijeklo i pripadnost stanovništva Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1998.
11. P. Vlahović: Narodi i etničke zajednice sveta, Beograd, 1984.
12. Statistički godišnjaci, bilteni i popisi stanovništva BiH.
13. Statistički godišnjaci UN.

JU UNIVERZITET U TUZLI
FILOZOFSKI FAKULTET TUZLA
ODSJEK ZA GEOGRAFIJU

Postdiplomski studij: Stanovništvo i naselja

Nastavni predmet: Savremeni urbano-geografski procesi

Predmetni nastavnik: Prof. dr. Milan Vrek, red. prof.

Fond sati: 20P +5K

NASTAVNI PROGRAM

1. Geografski pojam grada,
2. Pojava i razvoj gradova u svijetu,
3. Funkcionalno-prostorna struktura grada,
4. Populacijsko-demografska struktura grada,
5. Kulturno-genetski tipovi gradova,
6. Tipologija gradskih regija (morfološki, demografski i socioekonomski tipovi),
7. Funkcionalno značenje grada,
8. Savremena obilježja urbanih sistema,
9. Ekološki problemi gradova,
10. Budućnost gradova.

Način izvođenja nastave: Nastava se odvija u obliku predavanja, konsultacija i seminarskih radova. U toku studija studenti rade obavezano seminarski rad.

Način polaganja ispita: Ispit se polaže usmeno.

Literatura:

1. I. Vrišer, Urbana geografija, Interdisciplinarni podiplomski študij prostorskoga in urbanističkoga planiranja, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, Ljubljana, 1984.
2. I. Vrišer, Regionalno planiranje, Ljubljana, 1979.
3. A. Pogačnik, Urbanističko planiranje, Ljubljana, 1980.
4. M. Vresk, Grad u regionalnom i urbanom planiranju, Zagreb, 1997.
5. M. Vresk, Osnove urbane geografije, Školska knjiga, Zagreb, 1990.
6. M. Vresk, Razvoj urbanih sistema u svijetu, Školska knjiga, Zagreb, 1984.
7. V. Đurić, Tipologija seoskih naselja u Jugoslaviji, Beograd,
8. A. G. Wilson, Urban and Regional Models in Geography and Planning, London, 1974.
9. B. Piha, Prostorno planiranje, Novinska ustanova, Službeni list SFRJ, Beograd, 1973.
10. D. Perišić, O prostornom planiranju. O sadržaju i metodama prostornog planiranja. Institut za arhitekturu i urbanizam Srbije, Beograd, 1985.
11. M. Maretić, Gradski centri, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
12. J. B. Mc Loughlin, Urban and Regional Planning, A Systems Approach, London, 1973.

Postdiplomski studij: Stanovništvo i naselja

Nastavni predmet: Savremeni ekonomsko-geografski procesi

Predmetni nastavnik: Prof. dr. Safet Nurković, red. prof.

Fond sati: 20P +5K

NASTAVNI PROGRAM

1. Kraći osvrt na ekonomsko-geografske procese u posljednja dva stoljeća,
2. Najznačajniji suvremeni megatrendovi u svjetskom sistemu reprodukcije,
3. Proces geografskog pomjeranja centralne strukture od Mediterana («Okean prošlosti») ka Atlantiku («Okean sadašnjosti») i Pacifiku («Okean budućnosti»),
4. Savremeni aspekti preraspodjele ekonomsko-političke moći na relaciji Sjever-Jug i u okviru «Trijade»,
5. Transnacionalne kompanije i njihov utjecaj na novu geografiju industrije i zaposlenosti,
6. Proces tranzicije u geoekonomskoj i populacionoj dimenziji,
7. Dosadašnji dugi talasi geoekonomskog razvoja i nova tehnološka paradigma,
8. Novi kriteriji u geografskom lociranju investicija, kapaciteta, objekata, ljudi itd. u okviru integralne konkurentnosti,
9. Suvremeni procesi integracija u svijetu,
10. Ekonomski aspekti savremenih migracija i mogućih trendova migratornih tokova na početku XXI stoljeća.

Način izvođenja nastave: Nastava se odvija u obliku predavanja, konsultacija i seminarskih radova. U toku studija studenti rade obavezano seminarski rad.

Način polaganja ispita: Ispit se polaže usmeno.

Literatura:

1. H. Siebert, «The World Economy», London and New York, 1999.
2. P. Krugman, «Geography and Trade», MIT Press, Cambridge, 1991.
3. P. Hess, C. Ross, «Economic Development Theories, Evidence and Policies», The Dryden Press, New York, 1999.
4. V. Engels, «Kapitalizam i njegove krize», SA, Beograd, 2000.
5. Z. Čupić, «Proces tranzicije u Istočnoj Evropi», IMPP, Beograd, 1999.
6. L. C. Thyrow, «Budućnost kapitalizma», MATE d.o.o., Zagreb, 1997.
7. L. C. Thyrow, «Glavom o glavu», MATE d.o.o., Zagreb, 1993.
8. S. Kotlica, «Informatičko-tehnička paradigma i ekonomski razvoj», EI, Beograd, 1996.
9. M. Mohamad, «New Deal za Aziju», Ljiljan, Sarajevo, 2000.
10. R. Kalanj, «Moderno društvo i izazovi razvoja», Filozofski fakultet Zagreb, 1994.
11. «Izazovi razvoja na prelazu u XXI vek», EI Beograd, 1999.
12. M. Porter, «The Competitive Advantage of Nations», The Macmillan Press LTD, London, 1994.

JU UNIVERZITET U TUZLI
FILOZOFSKI FAKULTET TUZLA
ODSJEK ZA GEOGRAFIJU

Postdiplomski studij: Stanovništvo i naselja

Nastavni predmet: Regionalizacija, regionalizam i globalizacija

Predmetni nastavnik: Prof. dr. Izet Ibreljić, van. prof.

Fond sati: 20P +5K

NASTAVNI PROGRAM

11. Savremena regionalizacija svijeta i njene osnovne karakteristike,
12. Regionalne organizacije zasnovane na povelji UN i regionalna saradnja u svijetu,
13. «Evropa regija» danas i mogući trendovi,
14. Ekonomsko-politički problemi regionalizacije i decentralizacije bosanskohercegovačkog prostora,
15. Savremeni regionalizam: pojmovno određenje i njegov uticaj na teritorijalne procese,
16. Regionalizacija i regionalizam u balkanskom kontekstu,
17. Globalizacija i globalna geografija danas,
18. Globalizam u kontekstu geografije, politike, ekonomije, kulture, religije itd.,

Način izvođenja nastave: Nastava se odvija u obliku predavanja, konsultacija i seminarskih radova. U toku studija studenti rade obavezano seminarski rad.

Način polaganja ispita: Ispit se polaže usmeno.

Literatura:

13. D. E Boyce, P. Nijkamp, D. Stafer, «Regional Science», Springer-Verlag», Heidelberg, 1996.
14. S. Popović, «Regionalizacija u svetu i kod nas», Republički zavod za javnu upravu, Beograd, 1983.
15. F. Guo, «Border – Regional Economic», Physika – Verlag, Heidelberg, 1996.
16. «Regionalizam kao evropski izazov», Pan Liber Osijek, 1995.
17. «Southern Evrope and the Balkans, (brojevi za 1999 i 2000.)»
18. «Velika Evropa – mali narodi», Filozofski fakultet Zagreb, 1992.
19. G. Soros. «Kriza globalnog kapitalizma», Rabic, Sarajevo, 1999.
20. F. Peru, «Za filozofiju novog razvoja», CECOS, Novi Sad, 1983.
21. P. Velfens, «Globalization of the Economy, Unemployment and Inovation», Springer-Verlag, Heidelberg, 1999.
22. Izabrani članci sa kongresa «Evropskog udruženja regionalnih nauka» (European Regional Science) za 1998, 1999 i 2000
23. I. Ibreljić, «Regionalno – ekonomska balkanizacija Jugoslavije i problem Bosne i Hercegovine», Rudarski institut Tuzla, 1995.
24. I. Ibreljić, «Regionalizacija i regionalni razvoj, ekonomski procesi i tendencije u svijetu», Ekonomski fakultet Tuzla, 1994.
25. «The Regional World, Teritorial Development in a Global Economy», The Guilford Press, New York, 1997.
26. M. Keating, «New Regionalism in Western Europe», Edvard Elger, Northampton USA, 1998.

Postdiplomski studij: Stanovništvo i naselja

Nastavni predmet: Stanovništvo i naselja u Bosni i Hercegovini

Predmetni nastavnik: Prof. dr. Salih Kulenović, van. prof.
Prof. Dr. Jasmina Čehajić, van. prof.

Fond sati: 20P +5K

NASTAVNI PROGRAM

I Dio Stanovništvo BiH

1. Izvori podataka za proučavanje stanovništva BiH,
2. Razvoj naseljenosti u BiH,
3. Migracioni procesi u BiH u prošlosti i danas,
4. Savremeni demografski tokovi u BiH,

II Dio Naselja u BiH

5. Izvori podataka za proučavanje naselja,
6. Nastanak i razvoj urbanih i ruralnih naselja,
7. Tipologija naselja u BiH,
8. Savremeni pristupi u proučavanju naselja
9. Savremeni problemi u razvoju naselja

Način izvođenja nastave: Nastava se odvija u obliku predavanja, konsultacija i seminarskih radova. U toku studija studenti rade obavezano seminarski rad.

Način polaganja ispita: Ispit se polaže usmeno.

Literatura :

1. M. Friganović: Demogeografija – stanovništvo svijeta. Školska knjiga, Zagreb 1990.
2. A. Wertheimer-Baletić: Demografija, Informator, Zagreb, 1982.
3. D. Breznik: Demografija, Školska knjiga, Zagreb, IV. izdanje 1990.
4. D. Breznik: Demografski metodi i modeli, Institut društvenih nauka, Beograd, 1972.
5. Đ. Pejanović: Stanovništvo Bosne i Hercegovine, SANU, posebna izdanja, knj. CCXXIX, Odjeljenje društvenih nauka, Nova serija, knj. XII, Beograd, 1955.
6. United Nations: «Višejezični demografski rečnik», srpsko-hrvatska verzija, centar za demografska istraživanja, Institut društvenih nauka, Beograd 1971.
7. Milan Vresk, Osnove urbane geografije, Školska knjiga, Zagreb, 1990.
8. E. Imamović: Porijeklo i pripadnost stanovništva Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1998.
9. Statistički godišnjaci, bilteni i popisi stanovništva BiH.
10. S. Kulenović: Etnologija sjeveroistočne Bosne, Muzej istočne Bosne, Tuzla, 1995.
11. S. Kulenović: Gračanica i okolina- antropogeografske i etnološke odlike, Muzej istočne Bosne, Tuzla, 1994.
12. E. Imamović: Porijeklo i pripadnost stanovništva Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1998.
13. M. Kadić: Starinska seoska kuća u BiH, Sarajevo, 1967.
14. Enciklopedija Jugoslavije, Socijalistička Republika BiH, Separat iz II izdanja Enciklopedije Jugoslavije, Zagreb, 1983.
15. Kulturna istorija BiH, Sarajevo, 1984.